

OD UPALE DO PERCEPCIJE: KAKO SE FIBROMIALGIJA UKLAPA U PRIČU O BOLI U REUMATSKIM BOLESTIMA

FROM INFLAMMATION TO PERCEPTION: HOW DOES FIBROMYALGIA FIT INTO THE STORY OF PAIN IN RHEUMATIC DISEASES

Tea Schnurrer-Luke-Vrbanić¹

¹Zavod za fizikalnu i rehabilitacijsku medicinu, KBC Rijeka

Uvod: Fibromialgija (FM) je kronični sindrom obilježen raširenom boli, umorom, poremećajem sna i kognitivnim smetnjama. Danas se smatra paradigmatskim primjerom nociplastične boli, definirane kao bol uzrokovana promijenjenim procesiranjem nocicepcije bez jasnog oštećenja tkiva ili živaca. Za razliku od nociceptivne boli, povezane s oštećenjem tkiva, ili neuropatske, koja proizlazi iz lezije perifernog ili centralnog živčanog sustava, nociplastična bol temelji se na centralnoj senzibilizaciji. U FM-i je to potvrđeno funkcionalnom MRI, koja otkriva promjene u moždanim mrežama obrade boli, dok su klinički obilježja raširena bol, hiperalgezija, alodinija, umor, poremećaji sna i kognitivni simptomi.

Fibromialgija se često preklapa s upalnim reumatskim bolestima poput reumatoidnog artritisa i lupusa, gdje dodatno pojačava percipiranu bol i smanjuje učinkovitost standardnih terapija.

Liječenje FM-a zahtijeva multimodalni pristup. Nefarmakološke intervencije, uključujući aerobne vježbe, trening snage, kognitivno-bihevioralnu terapiju i edukaciju pacijenata, imaju najjače dokaze učinkovitosti. Farmakološki, najbolji rezultati postižu se primjenom SNRIs (duloksetin, milnacipran) i antikonvulziva (pregabalin, gabapentin), dok triciklički antidepresivi mogu biti korisni kod komorbidne depresije. Naprotiv, NSAID i opioidi nisu učinkoviti u nociplastičnoj boli: učinak je minimalan, a rizik od nuspojava značajan. EULAR i Cochrane revije jasno ne preporučuju njihovu rutinsku primjenu u FM-u, osim iznimno i kratkotrajno. Posebnu pozornost privlače kanabinoidi. Novi terapijski pristupi uključuju CBD i THC. Randomizirana kontrolirana ispitivanja nabilona pokazala su smanjenje boli i poboljšanje sna, dok opservacijske studije s THC-om i kombinacijom THC+CBD bilježe značajno smanjenje boli i poboljšanje kvalitete života. Međutim, CBD samostalno pokazuje slab analgetski učinak. Kanabinoidi se zasad smatraju eksperimentalnom opcijom, uz potrebu za dodatnim visokokvalitetnim istraživanjima.

Zaključak: FM kao model nociplastične boli naglašava pomak od koncepta periferne upale prema centralnim mehanizmima percepcije boli. Učinkovito liječenje zahtijeva individualizirani, multimodalni pristup s naglaskom na nefarmakološke strategije i lijekove usmjerene na CNS, dok su NSAID i opioidi neprimjereni. Kanabinoidi nude obećavajuću, ali još uvijek nedovoljno potvrđenu terapijsku mogućnost.

Ključne riječi: fibromialgija, nociplastična bol, reumatske bolesti, multimodalno liječenje

E-pošta glavnog autora: tlukevrb@inet.hr

Izjava o sukobu interesa: nema sukoba interesa